

N:o 25.

Ank. till Riksd. Kansli den 12 April 1883, kl. 7 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om utarbetande af förslag till ny legostadga.

Lag-Utskottet har från Andra Kammaren fått till sig hänvisad en inom Kammaren af Herr *Jan Eliasson* afgifven motion, N:o 35, deri motionären erinrar, att Kongl. Legostadgan för husbönder och tjenstehjon, utfärdad den 23 November 1833, följaktligen snart varit gällande i femtio år; att sedan dess utfärdande tider och förhållanden i flere afseenden förändrats, utan att stadgan under tiden undergått någon synnerlig ändring; att efter motionärens tanke alltför stränga och obilliga bestämmelser i densamma ännu qvarstode, hvarå motionären anför åtskilliga exempel; samt att sådant verkade menligt å både husbönder och tjenstehjon; och hade dessa omständigheter, som talade för en omarbetning af legostadgan i dess helhet, gifvit motionären anledning föreslå, "det Riksdagen må hos Kongl. Maj:t i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och en kommande Riksdag förelägga förslag till ny legostadga."

Vid 1862—1863 års riksdag föreslog dåvarande Sammansatta Lag-samt Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottet, med anledning af flere i ämnet väckta motioner, att Rikets Ständer måtte hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och Rikets näst sammanträdande

Ständer meddela förslag till ny legostadga. Säsom skäl för denna hemställan anförde det Sammansatta Utskottet, att genom den förändring i åsigter rörande förhållandet mellan husbönder och tjenstehjon, en senare tid medfört, enligt hvilka åsigter det patriarkaliska förhållandet dem emellan kunde anses hafva upphört och öfvergått till ett mera juridiskt, genom de förändringar i bestämmelserna om laga försvar, som Kongl. förordningen den 29 Maj 1846 om försvarslösa och till allmänt arbete förfallna personer innehölle, samt genom de tid efter annan vidtagna förändringar i sjelfva legostadgan, densamma hade förlorat det inre sammanhang och den sjelföfverensstämmelse, en lag borde ega, och stadganden, grundade på helt olika principer, deri numera hade plats bredvid hvarandra. Ett sådant förhållande kräfde ovilkorligen rättelse, och behofvet häraf hade så väl vid den nämnda som flere föregående riksdagar framkallat en mängd motioner; men just emedan de principer, hvarpå 1833 års legostadga hvilade, vore snart sagdt motsatta dåmera gällande åsigter i detta hänseende, ansåge Utskottet partiella förändringar i densamma mindre lämpliga, enär de alltid qvarlemnade något af det utdömda gamla. De framställda yrkandena om en fullständig omarbetning af legostadgan syntes därför Utskottet fullt berättigade. Utskottets på dessa skäl grundade hemställan om en allmän revision af legostadgan bifölls visserligen af Ridderskapet och Adeln samt Borgareståndet, men blef af Preste- och Bondestånden afslagen, och man torde icke misstaga sig, om man tillskrifver de sistnämnda ståndens beslut en hos dem befintlig farhåga att, vid en revision af legostadgan i dess helhet, genom ändrade lagbestämmelser skulle bortfalla den ännu qvarlevande återstod af det patriarkaliska förhållande mellan husbonde och tjenstehjon, hvarå gällande legostadga är grundad, och hvilket förhållande, man må säga hvad som helst om dess mindre öfverensstämmelse med vår tids åskådning och omständigheter, dock utgör kärnpunkten i vår svenska lagstiftning om tjenstehjonsaftal och hos oss höjer detta aftal — sedt vare sig från husbondens eller tjenstehjonets synpunkt — öfver ett vanligt arbetsaftal. En sådan synpunkt är ock i stånd att, om man från densamma utgår vid bedömande inom tjenstehjonsaftalets gränser af ömsesidig rätt och skyldighet, i tillämpningen mildra mången af nuvarande legostadgas onekligen något föråldrade detaljbestämmelser och åstadkomma att denna stadga, ehuru stiftad för femtio år sedan, ännu kan verka till gagn.

En alldeles särskild anledning att icke för närvarande påyrka en allmän revision af legostadgan — en revision, den der i alla hän-

dels icke torde kunna länge uppskjutas — finner Utskottet i den nära öfverensstämmelse, med hvilken denna stadga, på sätt Rikets Ständer redan anmärkte vid 1862—1863 års riksdag, står till bestämmelserna om laga försvar. Lagstiftningen i sistnämnda hänseende är nemligen för närvarande under omarbetning, i det att, enligt hvad upplyses i Justitieombudsmannens till innevarande riksmöte afgifna embetsberättelse, de komiterade, åt hvilka Kongl. Maj:t under den 1 Juli 1881 uppdragit att utarbeta förslag till ny lagstiftning i de ämnen, som hittills varit afhandlade i Kongl. stadgan den 29 Maj 1846 om försvarslöse och till allmänt arbete förfallne personer, numera inkommit med förslag till förordning angående lösdrifveri, m. m., öfver hvilket förslag Kongl. Maj:t infortrat underdåniga utlåtanden från Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, från hvilka samtliga emellertid utlåtanden ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

Vid sådant förhållande, och då vid 1879 års riksdag en af Utskottet gjord hemställan om en allmän revision af legostadgan icke vann Riksdagens bifall, finner Utskottet för närvarande icke skäl att tillstyrka förevarande motion; utan hemställer,

att motionen icke må föranleda någon Riksdagens åtgärd.

Stockholm den 12 April 1883.

På Lag-Utskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

Herrar Grefve *Mörner*, Grefve *Strömfelt* och *Berglöf* hafva begärdt få här antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom Utskottet.